№ 270. დეკემბრის 15, შაბათი. 1866—1884 დეკემბრის 15, შაბათი. № 270.

საქართველოს ... ტფილისი ... (stamp)

„დროების“ რედაქცია—სასახლის ქუჩაზე, დ. სარაჯოვის სახლში.

ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე; ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ, въ Редакцію „Дроэба“.

ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ. 50 კ.; 10 თვით—8 მ.; 9 თვით—7 მ 50 კ.; 8 თვით—7 მ.; 7 თვით—6 მ. 6 თვით—5 მ.; 5 თვით—4 მ. 50 კ.; 4 თვით—4 მ; 3 თვ.—3 მ.; 2 თვ.—2 მ.; 1 თ.—1 მ.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე ორი კაპ; განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს დაუბეჭდავს წერილებს რედაქცია ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

„Объявленія изъ Россіи, Царства Польскаго и за границы принимаются только въ цент. конторѣ объявл. Л. Метцль., Москва, Петровка, № 6.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკი.

მიიღება ხელის-მოწერა გაზეთს

„დროებაზედ“

1885 წლისათვის

თბილისში — „დროების“ რედაქციაში; ქუთაისში — ძმ. ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში; ბათუმში — მოსე ნათაძესთან; თელავში — ვანო როსტომაშვილთან; გორში — ალალო თუთაევთან.

დაწვრილებით პირობები გაზეთის სათაურშია.

ვაცნობებთ ნათესავთა და მახლობელთა, რომ წლის წირვა და საფლავის კურთხევა განსვენებულის კნეინა ნინო აფხაზისა დანიშნულია შაბათს, დეკემბრის 15-ს, დილის ცხრა საათზე იოანნე ღვთის-მეტყველის ეკლესიაში, ვერაზედ.

თ-დი ნიკოლოზ აფხაზი,
ელისაბედ საგინოვისა,
ილია ჭავჭავაძე.

(3—3)

ერთი კვირა უცხოეთში

თბილისი, დეკემბრის 15-ს.

ბრძოლამ კოლონიებისათვის ცხარე ხასიათი მიიღო. გერმანიასა სწადიან ინგლისს მისი გავლენა კოლონიებზე შუა გაუყოს და მართლაც შორეულ ქვეყნებში, განგებ ამისათვის გაგზავნილი ხომალდები გერმანიისა ხან ერთს კუნძულზედ გაშლიან გერმანიის დროშას, ხან მეორეზედ; მაგალითად, დიდს ოკეანეზედ ურიცხვი კუნძულები მდებარეობენ, რომელთაც სხვა-და-სხვა სახელმწიფონი ჰფლობენ; მაგრამ არიან მათ შორის იმისთანანი, რომლებზედაც ჯერ საბოლოოდ არავინ დამკვიდრებულა და სწორედ ეს კუნძულები შეადგენენ ამ ჟამად საგანს ცილობისას ევროპის სახელმწიფოთა შორის და განსაკუთრებით შორის გერმანიისა და ინგლისისა. ეს ორნი სახელმწიფონი იმ კონფერენციის დაბოლოვებასაც კი არ უცდიან, რომელიც განსაკუთრებით კოლონიების საქმეზეა შეყრილი ბერლინში და ჰგზავნიან ხომალდებს სადაურობად ოკეანეს იქით. ამ პოლიტიკას მისწრების პოლიტიკა რომ დავარქვათ, ნამდვილთან შორს აღარ ვიქნებით. გაზეთებს რომ ყური დაუგდოს კაცმა, პოლიტიკურ ამბებიდამ ისეთი შთაბეჭდილება გამოაქვს, თითქო სხვა-და-სხვა სახელმწიფოთ კოლონიების ყურთა-გლეჯა გაემართნოთ. ესეთი «მსუნაობა» კუნძულებისა და კოლონიებისადმი გამოწვეულია ბისმარკის მეოხებით, რომელიც, როგორც არა ერთხელ იყო ჩვენს გაზეთში ნათქვამი, გარეშე პოლიტიკით ნუგეშოებს თავს და აქარწყლებს იმ უსიამოვნობას, რომელსაც შინ აყენებენ. ისიც კი უნდა ითქვას, რომ ბისმარკისადმი თაყვანისცემა გერმანიის ხალხში გამოწვეულია თითქმის მხოლოდ ამ გარეშე პოლიტიკით, რომელიც გერმანიის სახელს შორსავრცელებს და ამ ქვეყანას ჰხდის პოლიტიკური მოძრაობის ცენტრად.

* * *

ეჰირვება კიდეც თავადს ბისმარკს ესეთი ნუგეში იმ დამარცხებისათვის, რომელიც მან ზედიზედ მიიღო პარლამენტში. ერთს ჩვენს წინა-მიმოხილვაში ვსთქვით, რომ ორი საძმიმო საგანი: ერთი დეპუტატებისათვის ჯამაგირების დანიშვნის შესახებ და მეორე შესახებ მაისის კანონებისა, გადაწყდა ბისმარკის წინააღმდეგათ. ამ საგნებს გასულს კვირას მესამეც მიემატა, რომელიც, თუმცა საძმიმოდ არ ჩაითვლება, მაგრამ აშკარად ამტკიცებს თუ როგორ მოსწყინდა პარლამენტს ბისმარკის ბატონობა, მცირე რასმეშიაც კი არ უსრულებს მას წადილს და ცდილობს ყოველის თავის გარდაწყვეტილებით უსიამოვნობა მიაყენოს. ბისმარკმა მოიწადინა მიემატებინა გარეშე საქმეთა სამინისტროს ხარჯისათვის სულ 20,000 მარკა, რადგან საქმეების რიცხვმა იმატა და ჯაფა გევრად მეტი მოსდით ჩემთ მოხელეთაო. ამ უბრალო საგანმაც კი ცხარე გაკიცხვა გამოიწვია პარლამენტში და გაკიცხვას მოჰყვა არა ნაკლებად ცხარე ლაპარაკი ბისმარკისა, რომელმაც ორჯერ საქმეში ჩარევითაც ვერა ჰქნა-რა და მისნი მოხელენი ისევ უწინდელს ულუფაზედ დარჩნენ. ტელეგრამამ მოგვიტანა ამბავი, რომ ესეთი სიძუნწე პარლამენტისა ხალხს ცუდად მიუღია და თავისით გაუმართავს ხელის-მოწერა, რათა ბისმარკს თავის ჯიბიდამ შეუსრულოს ის, რაც პარლამენტს არ მიუცია. ესეთი თანაგრძნობა ხალხისა ჰმოწმობს პარლამენტის გადაჭარბებას. პარლამენტი უნდა მაღლა იდგეს პიროვნობაზედ და მიჰხედოს მხოლოდ საზოგადო საქმეს; ეხლანდელი პარლამენტი კი უარჰყოფს თითქმის ყოველივეს, რაც ბისმარკის მონადლევაწია და რა გასაკვირველი იყო, რომ ესეთი ცალკერძი ქცევა პარლამენტისა პროტესტს გამოიწვევდა ხალხში და ამ გვარად თავადს ბისმარკს თავზედ დაადგამდა შარავანდედს პარლამენტისაგან გატანჯულისას.

* * *

როდესაც ევროპის პარლამენტებში ბრძოლაა სხვა-და-სხვა პარტიებისა და პირთა შორის, ამ დროს მოდინამიტენი თავიანთსას არ იშლიან და ვერავითარი სასტიკი კანონები არ აბრკოლებს მათს განზრახვას. გასულს კვირას, ლეიპციღის სამსჯავრომ სხვათა-შორის, სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა სამს დამნაშავეს, რომელთაც ბრალდებოდათ განზრახვა აფეთქების მოხდენისა ნიდერვალდში, როდესაც გერმანიის იმპერატორი, მემკვიდრე

«დროების» ფელეტონი, დეკემ. 15-ს

საერო მიწის მფლობელობა ჩვენში

შიდა-კახეთი და ქართლი

(დასასრული *)

ქართლზედ მე იქნება ჩემს წერილებში არც არა მეთქვარა, რადგან იქ საერო მიწის მფლობელობის წესები სულ რამდენსამე სოფელში ჰსუფევს და ეს წესებიც მესამე ტიპის მფლობელობის წესებს წარმოგვიდგენენ: ესე იგი, გვარების მიერ დაჩემებულ მიწებს, რომელნიც გვარის ამოწყვეტის შემდეგ სათემო საკუთრებადა რჩებიან და რომელთ მიყიდვა გარეშე პირთათვის არ შეიძლება. ეს მიწები, ამას გარდა, თუ მათში ჰირნახული არ არის, სათემო საძოვარსაც წარმოადგენენ, და ზედ ნება აქვს წიწკნოს ბალახი იმისმა ძროხამაც, ვისაც ერთი ჩიჩქნა. საკუთრება არსად მოეძებნება.

მაგრამ ორმა სოფელმა ამ საბატონო ქართლში — ბომმა და მეტეხმა, ერთის თავიანთის თქმულებით, სრულიად დამარწმუნა, რომ ქართლშიც, სულ პირველად მხოლოდ მიწის საერო მფლობელობის წესები ყოფილან. ეს თქმულება სრულიად იგივეა, რაც ლავალეს, გამოჩენილს საერო მიწის მფლობელობის გამომკვლეველს მოჰყავს თავის თხზულებაში**), როცა ლაპარაკობს ამ მფლობელობის ფორმის შესახებ ერთს თემთაგანში. ამ თქმულობით, თუმცა მეტეხი საეკლესიო სოფელი ყოფილა დასაწყისიდამვე და ბომი კი სახემწიფო, მაინც მინდორი გაუყოფელ და საერთო ხმარებაში ჰქონიათ. გაყოფა მოსდომიათ და ვერაგზით ვერ მოუხერხებიათ; მერე ორთავ სოფლის საზოგადოებას გადუწყვეტია: იყიდლებს თუ არა მამალი, ბომმა თავის მხრით განსაზღვრულის ჰასაკის ქალი გამოგზავნოს მეტეხისკენ, მეტეხმა თავისი ბომისკენ: სადაც შეჰხვდებიან ერთმანეთს, მიჯნა იქ დაიდოსო. ბომელებს ქალის ტანისამოსით ბიჭი გაუქცევიათ და მეტეხელებს ზედ მათ სოფლის კრიჭაში კი შეჰხვედრიან. მიჯნაც ისე დაუწესებიათ. და დღეს, თუმცა ბომი მეტეხზედ ორჯელ პატარა სოფელია, ორი მეტეხის-ტოლა მამული უჭირავს. ეს მეტად გავრცელებული თქმულება ამტკიცებს, რომ წინად აქ, არა თუ თითო-ოროლა სოფელს, — რამდენსამე სოფელსაც კი სათემო და საერთო ხმარებაში ჰქონიათ მამულ-დედული.

საზოგადოდ უნდა ვსთქვათ, რომ, როგორც სჩანს, ვისაც მუშაობა შესძლებია, მუშაობის საგანიც იმასა ჰქონია, მუშაობის სახსარი და იარაღიც იმასა სჭერია. თითონ მიწის დაჩემება, როგორც ჰაერისა, უიმისოდ, რომ არ ეხნა იგი და არ ემუშავნა ზედ, ჩვენთ წინაპართ, ეტყობა, ფიქრადაც არ მოსვლიათ. მცხოვრებელნი თუ „ჰყმობდენ“ ბატონს, — ეკლესია იყო ეს ბატონი, თუ კერძო პირი, — ჰყმობდენ მოსავლით. სოფელ რუისში საეკლესიო გლეხები მოიგონებენ ხოლმე, რომ ეკლესიას ზოგნი ამდენსა-და-ამდენს ლიტრა თაფლს ვაძლევდითო, ზოგი სანთელსაო, ზოგი პურსაო და სხვა დამოკიდებულება ჩვენში არა იყოარაო. კაკაბეთში და საგარეჯოში მაგასვე გაიგონებთ... მაგრამ ამ გამოკვლევით მე საგანს ავცდები. სასურველია, რომ ამის შესახებ ისტორიული ფაქტების მცოდნე დაასკვნიდეს რასმე.

ასე თუ ისე — ზემოდ მოყვანილი თქმულება, იმას მაინც ამტკიცებს ცხადად, რომ ერნი, რომელთაც ერთმანეთის სახელიც კი არ გაუგონიათ, მიწის მფლობელობის წესების შესახებ, ერთისა და იმავე ფორმების შემუშავებისათვის ცდილან. ასეთია ერისა და კაცის ბუნება. კაცი კაცია ყველგან და ერიც — ეს კრება თითოეულის კაცებისა — ვერაფერს ისეთს ვერ მოინაღვაწებს, რომ მეორე და მესამე ერს სრულიად ეუცხოვებოდეს. საზოგადო აზრი

*) იხილე „დროება“ № 269.

**) Первобытная собственность, Эмиль де-Лавалэ.

პრინცი და მრავალნი მეფენი გერმანიის წვრილ სახელმწიფოთა იქ იყვნენ თავ-მოყრილნი. განცალკევებით იქნება ამ ფაქტს მნიშვნელობა არა ჰქონოდა-რა, მაგრამ თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ვენისახლოც რამდენსამე ალაგას იპოვეს საიდუმლო სტამბები, სხვა-და-სხვა გამოცემანი და აგრეთვე ბლომად დინამიტიც; რომ ინგლისის პოლიციას დღე და ღამე არა სძინავს, გაფაციცებით თვალ-ყურს ადევნებს მოდინამიტეთ, და მაინც კიდევ უკანასკნელნი ხშირად ახერხებენ თავიანთ განზრახვის შესრულებას,—მაშინ მართლა რომ საფიქრებელია, თუ როგორ გათავდება ეს უწყალო ბრძოლა, რომლისათვის ფარულად ბნელაში ემზადებიან, მაგრამ რომელსაც ხშირად მით უფრო საზარელი შედეგი მოსდევს ხოლმე.

შინაური ქრონიკა

— პარასკევს, დეკემბრის 14-ს თბილისის საადგილ-მამულო ბანკში მოხდა პირველი ვაჭრობა მამულებზედ. გამოცხადებული იყო სავაჭროდ 156 მამული; პატრონებმა ამ მამულებისამ ყველამ შემოიტანეს გადასახადი გარდა 26-ისა. ამ 26 მამულებზედ (12 ქალაქისა და 14 სოფლისა) მოხდა ვაჭრობა; მათ-შორის გაიყიდა 9 მამული (5 ქალაქისა და 4 სოფლისა) და დანარჩენს 17 მამულზედ ხელმეორედ ვაჭრობა მოხდება დეკემბრის 29-ს.

— კახეთის გზაზედ კიდევ დაუწყიათ სხვა-და-სხვა თავჩედ ხელ-ალებულებს ცარცვა-რბევა გამვლელ-გამომვლელისა. გომბორის მთაზედ კვალად ბრძანებლობს თურმე თავის ამალით გამოჩენილი ქელბალაი, რომელიც ფერი ისმოდა, მაგრამ რომელსაც საჭიროდ დაუნახავს ხალხი კიდევ თავის «ვაქ-კაცობაზედ» აალაპარაკოს. მუღანლოელი თათრებიც ნაკლებს თავგასულობას არ იჩენენ თურმე. ამ დღეებში ორი-სამი მგზავრი გაუცარცვავთ ამ გზაზედ და რამდენიმე სული საქონელი და ცხვარი მოუტაცნიათ.

— გარდა იმ «მშვენიერ წესებისა», რომელნიც ნავთლუღის ჭელდ შერეგბის სკოლაში არსებობენ და რომლებზედაც ჩვენს გაზეთში იყო ნათქვამი, ამავე სკოლაში ერთი ჩინებული წესი კიდევ შემოუღიათ და ამ წესის შემოღებას სხვა სასწავლებლებსაც ვურჩევთ „ჰკუის სასწავლებლად“: ამ სკოლის უფროსებს თურმე გაწკეპლისათვის მიუმართავთ და ეს ჩინებული ღონისძიება მართლა რომ საუკეთესო საპედაგოგიო ღონისძიებად უცვნიათ!

— გამგე კომიტეტი ქუთაისის სავაჟო გიმნაზიის შეუძლებელ მოსწავლეთა შემწეობისათვის დაარსებულის მეორე საზოგადოებისა სთხოვს ბბ. წევრთ და წევრად ჩაწერის მსურველთ მიბრძანდენ ამა დეკემბრის 12-ს, საღამოს 7-ს საათზე ქუთაისის სავაჟო გიმნაზიის სადგომში საზოგადოების წლიურის ანგარიშის მოსასმენად და კომიტეტის წევრთა არჩევანისათვის.

— ამ სამი დღის წინად ჩვენ დავესწარით ჰიპნოტიკურ სეანსზედ, რომელზედაც ახალი ანტისპირიტი ბ. ფ—ი სცდიდა თავის თავს გულთმისნობაში. ანტისპირიტების გულთმისნობის და სხვათა აზრის მიხვედრას განცვიფრებაში მოჰყავს კაცი—პირველის შეხედულობით და მცოდნე კაცები ბევრსა სცდილობენ, რომ ჯეროვანი განმარტება მისცენ ამ გვარს მოვლენას, მეცნიერებისამებრ ახსნან მისი ვითარება.

ზემოხსენებულს შინაურ სეანსს დეესწრნენ სამი დოქტორი, ათიოდე მასწავლებელი და რამდენიმე ქალები. ჩვენ ჩავიფიქრებდით რამდენსამე აზრს და ფ—ს უნდა გამოეცნო, რა აზრი ჩავიფიქრეთ, გულში, რა განვიზრახეთ. პირველად ჩავნიშნეთ შემდეგი უბრალო აზრი, მაგ: ორში ერთი მანდილი აიღოს ჰიპნოტიკმა სტოლიდამ და შესდვას ლამბაქზედ; მეორედ: გადასცეს კარანდაში იმ პირს, რომელიც ჩვენ გულში გავიველეთ და მესამედ ერთის საპაპიროზედამ ამოიღოს პაპიროსი და სხვ... როცა ჩვენ ამ აზრებს ვნიშნავდით და გულში ვივლებდით ბ. ფ—ი მეორე ოთახში იყო. შემდეგ გამოვიდა და ერთმა ჩვენთაგანმა დაადო ოდნავ ერთი ხელი მხარზედ და მეორე გულთან და ორთავემ ამნაირად დაიწყეს ნელ-ნელა ტრიალი და ფ—მა შეიტყო ჩვენი აზრები და შეასრულა ყოველივე, რაც განზრახული გვქონდა. ამ ცდის დროს ხელ-მძღვანელი, რომლის ხელებიც ადევს მხარზედ და გულზედ, უთუოდ გამოსაცნობის აზრის ფიქრში უნდა იყოს. როცა ხელ-მძღვანელი მართლა ჩანიშნულ აზრზედ ფიქრობს, ფ—ს არ უჭირდება იმ აზრის გამოცნობა. ეს იმიტომ, რომ ის ვინც ხელს ადებს მას, დაჰყვება თავის სურვილს ატყობინებს ჰიპნოტიკოსს თავის უნებურადვე. ჰიპნოტიკოსი მხოლოდ მაშინ მიხვდება დანიშნულს აზრს, როცა ამ აზრზე ფიქრით თქვენი სხეული შეპყრობილია; და ძალა-უნებურად ხელებს იქით მიჰყვებხართ, საცა ჩანიშნული ნივთია; როცა ჰიპნოტიკოსი იმ ალაგს მივა, თითქო თქვენი ხელებაც ჩერდება და ამ გარემოებას ჰიპნოტიკოსის გრძნობიარე ტანი მაშინვე ტყობულობს.

ფ—ს თან-და-თან უფრო ძნელად გამოსაცნობი აზრები ჩაუნიშნეს. ის უფრო, თითქო როლში შევიდაო, თან-და-თან გაცხარდა: ჩანიშნული სურათი ჩამოიღო კედლიდამ, აიღო ჩანიშნულივე სკამი და სურათი იმ სკამზედ დასდო; გამოართო ერთს, როგორც ჩანიშნული იყო, დამალული გასაღები, გააღო ორში-ერთი ჩანიშნული შკაფი, ამოიღო იქიდამ მეორე შენახული გასაღები და გადასცა პატრონს; ან კიდევ: სტოლზედ იდო ოციოდე წიგნი, ერთი იპოვნა და ამოიკითხა ჩანიშნული და გულში გავლებული აზრი...

ამ ჟამად ყველა დიდ ქალაქებში საზოგადოების ყურადღება არის მიქცეული ამ საიდუმლო და საოცარ მოვლენაზედ. ბ. ფ—ს ამ მოკლე ხანში ექმნება სეანსი „კრუჟოკში“ ნიკოლოზის სასწავლებლის სასარგებლოდ. სცენაზედ სხვათა-შორის ბ. ფ—ი დააძინებს ქალს ჰიპნოტიკურის ძილით.

— გაზ. „ჩრდილოეთის კავკასია“-ში მოთხრობილია შემდეგი ამბავი: ვლადიკავკაზის ციხიდამ ამას წინად გაიქცა ახალ-გაზდა ტუსაღი, გვარ-ტომობით ოსი, რომელსაც კატორგა ჰქონდა სასამართლოსაგან გადაწყვეტილი. ტუსაღმა დაამტვრია ბორკილები და გაიქცა მთებისკენ, რომლის მწვერვალები ანდამატივით იზიდავდენ თურმე პყრობილს. მოხდა ერთი ალიაქოთი: სალდათები დაედევნენ თოფებით, დაიჭირეს, მაგრამ ზედ სცემეს და დასახიჩრებული მხარჩამოცლილი, თითქმის ბავშვი—ტუსაღი მიიყვანეს ვიღაც კაცთან, რომელიც სამხედრო შინელში იყო. ამ გულადმა მხედარმა დაუწყო ღრიალი სალდათებს, ვინ გაბედა ამის დაჭერა, უნდა თქვენ მიგეწვინათ და შუბებით დაგეხვრიტათო. „იქნება, ამბობს თავისით გაზე-

---

ყოველ-გვარ მოვლენისა საკაცობრიო ისტორიაში ერთი და იმავე ხასიათისაა. გარჩევას მხოლოდ დაწვრილებანი წარმოადგენენ. ყოველი მოვლენა, ყოველი ინსტიტუტი, ყოველი სახე და ტანი ბუნებისა ერთსა და იმავე ზრდისა და განვითარების კანონებს ემორჩილება და ეს ზრდისა და განვითარების კანონები ერთია ყველგან, როგორც ჩვენში, ისე სხვაგან. მთელი ევროპა ძველად, ლავალეს გამოკვლევით, საერო მიწის მფლობელობას წარმოადგენდა და დღეს კი კანტი-კუნტად-ღა თუ იპოვით ამ ფორმას. ჩვენშიც ასეა დღეს. ჩვენში ეს ფორმა იქ დარჩენილა სხვა-და სხვა თავის განსაკუთრებულ-თვისებით, საცა საზოგადო კულტურის გავლენა მცირე ყოფილა.

ისე ვერ დავასრულებ ამ ჩემს წერილს, რომ ერთს საგანსაც არ მივაპყრა მკითხველის ყურადღება; მე ვამბობ კახეთსა და გარე-კახეთს შუა გაჭიმულ ცივის მთის ქედზედ, როგორც სათემო და საზაფხულო იალალზედ: წარსულს დროში ხომ საქართველოში საქონლის ყოლას უპირატესი ადგილი სჭერია და ახალ დროშიაც ხევსა-თესვაზე ნაკლები ყურადღება არა აქვს მიქცეული; აქ დღესაც ფშავი, ხევსური, თუში, ქიზიყი და გარე-კახეთი უმთავრესად საქონლის ყოლას მისდევენ. ძველი საქართველოს სამართალი „სისხლსაც“ და გადასახადსაც ვერცხლის ფულთან ერთად, საქონლითაც აფასებდა და დამნაშავეს სრულ სურვილზე იყო დამოკიდებული, რითი გადაეხადნა მოვალეს. ძროხის, ცხვრის და ღორის გადაჭრილ ფასად მიღება დღესაც არ გადავარდნილა. ფშავ-ხევსურეთში დღესაც გაიგონებ ხუთი თუმანი რო ემართოს ვისმე—„ხუთი ძროხა მმართებსო“. ასეთ საქონლის მიმდევარ ერს შესამჩნევი სათემო წესებიც ჰქონია საძოვრების ხმარებაში.

აი, ჯერ თითონ ამ საზაფხულო იალალის წესები გავსინჯოთ. რაც კახეთისკენ წყალი მიდიოდა, ის ადგილები ციფისა იყვნენ კახეთის სოფლების მფლობელობაში: ვარდის-უბნის, კისისხევის, არტოზნის და ხოდაშნის ადგილები; რაც პირ-იქით გარე-კახეთისკენ, ის ადგილები ეკავათ გარე-კახეთის სოფლებს; მანავს, საგარეჯოს, გიორგი-წმინდას და ნინო-წმინდას. მაგრამ ნუ იფიქრებთ, რომ ამ გვარ დასაკუთრებულ იალალზე, მარტო მოსაკუთრე სოფლის საქონელი სძოვდა. ყოველთვის სავარდისუბნო ციფზე შეჰხვდებოდით, რომ ვარდისუბნის საქონელთან ერთად, რომელიმე თიანური ფშავლის საქონელიც ყოფილიყო გაშლილი, საგიორგი-წმინდო ციფზე ჩალმა-თუშისა, საკისის-ხეო ციფზე—წოვა-თუშისა და სხვ.

ხდებოდა ეს ასე: მარტშივე ზამთრის ბინებში გაცალცალკევებული მწყემსები იწყებდენ მოლაპარაკებას და პირობით იკვრებოდენ, ვინ ვისთან გაურევს საზაფხულოდ საწველად საქონელს. ცხრა და ათ მწყემსზე ნაკლებ ერთი ბინა არ შესდგებოდა და მსხვილ-ფეხი საქონელიც უნდა რვაას და ცხრაას ნაკლებ არ ყოფილიყო-წვრილ-ფეხი კი, ვსთქვათ ცხვარი, სამი და ოთხი ათასი. ესე „შეკრული ბინა“ ირჩევდა სარქალს და სწყვეტდა—სად არეკონ საქონელი. ადვილად შესაძლებელი იყო, ამ მწყემსებს თავიანთ სასოფლო იალალი ჰქონოდათ, მაგრამ სხვაგან წასულიყვნენ, რადგან საბალახეს ყველგან ერთს აძლევდენ; ყველა სოფლის საზაფხულო საძოვრები მწყემსებისაგანვე იმ თავით საბინაოებად არიან დაყოფილნი და თითო საბინაოს წრეში თითო ქოხია გაკეთებული; ვსთქვათ, სავარდისუბნო ციფზე რვა ბინა იმართება—რვა ქოხსაც ჰნახავთ იქ, საგიორგი-წმინდოში ხუთი ბინა და ხუთი ქოხიც დაგხვდებათ საუკეთესო ადგილს, საბინაო წრეში აშენებულნი. დაიძრა საზაფხულო იალალზე თოვლი „შეკრულ ბინიდან“, მიდის მოსაზრებულ ნაბინავარზედ ორი მწყემსი, ასუფთავებს იქ აშენებულ ქოხს, წინ სდგამს სადღობლის ჩამოსაკიდს ბოძს და ბრუნდება უკან. ამის შემდეგ მოსულნი ამ ბინაზე მწყემსები, სხვა ბინის საძებრად მიდიან, რადგან პირ-და-პირ დაინახვენ, რომ ის ბინა უკვე დაჭერილია. აქ „ჩვენებური“ „თქვენებური“ არ არსებობს—მისწრობაა და მწყემსთ სურვილი. ბარში დაცხა, „შეკრული ბინა“ დამზადებულ ქოხში ამოდის იალალზე და სარქალი იწყებს თავის თანამდებობის შესრულებას: ყოველ დილით აწველინებს ძროხას, ზოგ მწყემსს ხბოში ჰგზავნის, ზოგს მშრალში, ზოგს ფურში, ზოგს შეშაზედ—ზოგს სახლში ჯერის ამო-

თი, სამხედრო დისციპლინისამებრ, ეს უნდა ითქვა სალდათებისათვის ამ რაინდს, მაგრამ ეს სიტყვები მეტად მკაცრად გვეჩვენენ, და სხვებზედაც ფრიად მძიმე შთაბეჭდილებას აწარმოებს".

═ გაზ. „კავკაზში" დაბეჭდილია მოკლე ანგარიში „კრებულისა", რომელიც იბეჭდება ყოველ-წლობით კავკასიის სწავლა-განათლების მზრუნველის თაოსნობით მისავე კანცელარიისაგან. კრებულში, რომელიც ამ შემოდგომის დამდეგს გამოვიდა, დაბეჭდილია შემდეგი მეცნიერებისათვის საინტერესო წერილები ჩვენის ქვეყნის თვით გადაკარგულ მხარეთა შესახებაც კი: განისა: „ცნობანი ძველთა საბერძნეთისა და რომაელ მწერალთა კავკასიაზე", „ცნობანი აისორებზე" ა. აივაზოვისა, „რამდენიმე ცნობა აფხაზთ ცხოვრებაზე" გ. მაჭავარიანისა, ორი ლექცია ნ. გულაკისა „რუსთაველის ვეფხვის ტყაოსანზე" და სხვ.

═ გაზ. „კავკაზის" ქრონიკაშივე ჩივიან, რომ ავლაბრის ორთაჭ ხიდის ყურში არამც თუ ბულვარები არ არიანო, თვით ქუჩები ისეა სავსე სხვა-და-სხვა მწვანილით და საბაყლო სავაჭროებით, რომ კაცი ვერ გაივლისო. დაუმატეთ ამას საშინელი მოძრაობა და ხალხის სიმრავლე, რომელიც აქ სუფევს და ცხადად წარმოიდგენთ, რა გასაჭირი უნდა იყოს აქ სიარულიო.

კახეთის ავი და კარგი.

თუმცა დღევანდელი ჩემი საუბარი „დროების" მკითხველებთან არ არის სასიამოვნო, მაგრამ რა გაეწყობა, არც ჩვენა ვართ მოხარული ამისთანა უსიამოვნო ამბებისა. მართალია, კახელებს არა გვწევია ისეთი დაუ-რიდალი და მძლავრი სენი—ხოლერა, რომელიც ერთს ხანად მძვინვარებდა დასავლეთ-ევროპაში და შეუბრალებრივ მუსრავდა ხალხს, მაგრამ არც აქ არის ხალხის მუსვრა იშვიათი. თითქმის ყოველ დღე გაიგონებს თელავში მცხოვრები, რომ ამა და ამ სოფელში მოჰკლეს კაციო.

ს. ბექანიანში, ერთ იქაურ მცხოვრებს, გვარად ხ—ოვს ჰქონია გამართული წვეულობა, სადაც სხვათა შორის მიწვეული ყოფილან ტიტ. ვ—ძე და საცხენისის სასწავლებლის ზედამხედველი ა. ქ—შვლი. წვეულობის შემდეგ ვ—ძეს ამოუღია რევოლვერი და მიუშვერია ქ—ისთვის, ვითომ შესაშინებლად. ამასთანავე დაუძახნია, რომ მომეცა ს—ხო, თორემ მოვიდა რევოლვერიო. ბ. ხ—ოვს, როგორც მასპინძელს, შეჰშინებია, რომ ჩემს სახლში უბედურობა არა მოხდესრაო და შუაზედ ჩასდგომია ქ—შვის დასაცველად ამ სიტყვებით: „როგორც მასპინძელს ჰატივი დამდეო", მაგრამ უეცრად გავარდნილა რევოლვერი და ტყვია-კი შიგ გულში სძგერებია. საბრალოს მაშინვე სული დაულევია. ამ ნაირად, მადლობის მაგივრად სტუმრებს საიქიოს გაუგზავნიათ საწყალი მასპინძელი.

გიორგობისთვის 10-ს ს. ფშაველში მოუკლავთ კომბლებით ერთი კაცი ორლობეში, რომელიც მთელი ერთი კვირა ეგდო დაუმარხავი და მხოლოდ ერთი კვირის შემდეგ ეღირსა საბრალო კაცის გვამს მიწა. მკვლელები ჯერაც არ უპოვნიათ და, ვინ იცის, იქნება ისინი თავისუფლად დასეირნობენ კიდეც სოფელში...

არც სხვაფრივ არიან კახელები ბედნიერნი...

მე ვამბობ საქონლის ჭირზედ, რომელიც მოდებულია მთელს კახეთში და უწყალოდ ანადგურებს საქონელს. თითო ოჯახში უკანასკნელი ხუთი ან ექვსი სული საქონელი დაზარალებულია ამ ჭირისაგან და ზოგგან უფრო მეტიც. არა ერთსა და ორი სოფლის გლეხები საერთოდ უჩივიან საქონლის ჭირს. ერთი გლეხი იძახდა, რომ ათი სული საქონელისაგან ორი-ღა მყავსო...

არც ქიზიყში და თიანეთის მაზრაში არის ნაკლებად საქონლის ჭირი მოდებული. ერთმა ჩუმლაყელმა (სოფელია ქიზიყში) კაცმა მითხრა, რომ ჩვენში ერთ გლეხს გვარად მირველაშვილს ოცდა-ათი სული საქონელი მოუკლა ჭირმაო. დიაღ, ძლიერ მწუხარებაში და ზარალშია ჩვენი გლეხობა... ნუ თუ სამართლიანობა არ იქნება, რომ ორი ან მეტი პირუტყვთ-ექიმი ერთხელ და სამუდამოდ დანიშნონ ჩვენკენ, რადგანაც ეს ჭირი კახეთში პირველი და უკანასკნელი არ არის.

თელავის მაზრის ჩაფრების უფროსი წარმოგვიდგენს ძველებურს შეუბრალებელს მოქრთამეების, მეზღვენების და მჩაგვრელის სურათს. ამ ბატონს უჩივიან, რომ იგი ზოგიერთა თავის ჩაფრებს ჯამაგირის მიღების დროს ხელს აწერინებს ჯამაგირის სრულად მიღებაზედ და ფულად-კი აძლევს მხოლოდ ან ნახევარს, ან უფრო ნაკლებს. მაგალითად: ერთის ჩაფრისათვის, რომელიც თავის მოვალეობას დიდის სიბეჯითით ასრულებს და ამასთანავე წვრილ-შვილის პატრონია,— მოუწერინებია ამას წინად ხელი ჯამაგირის სრულად მიღებაზედ, ფული-კი სრულად არ მიუცია. ამ ამბავს ვერც-კი შევიტყობდით, რომ იქ იმ ჩაფრის მეტი სხვა დამსწრენიც და მაყურებელნიც არა ყოფილიყვნენ..

მორიელი.

რუსეთი

მიმავალი წლის დამდეგს ფინანსთა სამინისტრომ მიაქცია ყურადღება ქვა-ნახშირის წარმოების საქმეს რუსეთში. სამინისტრომ დაინახა, რომ ამ რუსეთის მადნეულობის წარმოებას ძლიერ უშლის ხელს სამხლვარ-გარეთიდამ შემოზიდული ამ გვარივე მადნეულობა (ქვა-ნახშირი) და წინადადება მისცა ზოგიერთ გუბერნიების საბირჟო კომიტეტებს—გამოაცხადონ თვისი აზრი სამხლვარ-გარეთიდამ შემოსაზიდ ქვა-ნახშირზე ბაჟის დადების თაობაზედ. ამ კომიტეტთაგან უმეტესობამ გამოაცხადა, რომ ეს ბაჟის დადება ვნების გარდა, სარგებლობას არ მოუტანს ქვეყანასაო; ბაჟის დადებით იკლებს, რასაკვირველია, სამზღვარ-გარეთიდამ ქვა-ნახშირის გადმოზიდვა, შეშას ფასი მოემატება და ტყის განადგურება ისევ დაიწყებაო შიდა რუსეთში. ამ გვარის აზრისა იყვნენ საზოგადოდ ჩრდილო-რუსეთის გუბერნიების კომიტეტები. სამინისტროც დაადგა ამ აზრს და სამზღვარგარეთის ქვა-ნახშირი ასცდა ბაჟს. მაგრამ სამხრეთ-რუსეთის ქვა-ნახშირის მწარმოებელთ მიუმართავთ ამ ახლო ხანებში ხსენებულის სამინისტროსათვის სულ წინააღმდეგის მოსაზრებებით: ამათის აზრით სამზღვარ-გარეთის ქვა-ნახშირი დიდად აფერხებს თვით რუსეთის ქვა-ნახშირის წარმოებას; რომ ეს უცხო ქვა-ნახშირი გავრცელებულია თითქმის მთელს რუსეთის იმპერიაში და ამიტომაც მიუცილებლად საჭიროა მისი დაბაჟვა, რომ

სატანად. თითონ აყვედრებს ყველს, უხვდება სტუმარს და თადარიგობს ბინაზედ. სტუმრის-მოყვარეობა, ამხანაგობის გატანა „ღვთიურად" მოქცევა—წესია დღესაც მწყემსებში—ამის გადამსვლელი ჩირქსა სცხობს მთელ ბინას. «მრუდე», კაცს არც გაირევენ ბინაში—«საქონელს და ნაწველს ღმერთი ბარაქას აღარ დაგვიდებსო». მარილი ბევრი საქონლის პატრონმაც და ცოტასმაც ტოლად უნდა აჭამოს საქონელს. ნაწველიც კაცზედ ნაწილდება და არა მეწველ საქონელზედ—ჩემი რომ ორმოცი მეწველი იყოს და მეორისა ათი, მაინც ყველი და ერბო ტოლად გვერგება..- როცა მწყემსები გაჩაღებულ საქმიანობაში არიან იალალზედ, ბარში იალალის პატრონი სოფლები სოფლობას იძახიან. აქ ირჩევენ „მებალახეებს". ამათში ერთი „ბელადი" გამოდის. არჩევის შემდეგ ღვინოთი დატვირთულნი მებალახენი ბელადის წინ-გაძღოლით ადიან იალალზედ და ეწვევიან თავიანთ ალაგში გაშენებულ ბინებს. სარქალმა უეჭველად რამე უნდა დაუკლას—ღვინო მებალახეთ თანა აქვთ და იმართება მწყემსების და ამათი ქეიფი მშვენიერ ბუნების არე-მარეზედ. მეორე დღეს ბინა აძლევს იმ თავით დადებულ საბალახეს ას ცხვარზე ერთ ცხვარს, ოც ძროხზე ერთ ძროხს*), ძროხაზედ ნაწველს. მერე ბინავე აძლევს ერთს ძროხას, საბალახეს გარეშე, რომელსაც ეძახიან «სამუგზურეს», ერთ მცირე რამ საქონელს კიდევ «საბელადოს». სამუგზურე შეშის ფასია, რადგან ბინის ახლო სათემო ტყეა ხოლმე და შეშას იქიდან სწვამს ბინა. სამუგზურესთან სოფელს ხელი არა აქვს, ის მებალახეებისაა. «საბელადო»—ბელადისაა. აღებულ საქონელს სოფელში ჩაჰრეკენ და იქ სოფლურად იყოფენ.

დიდ ძალ საბალახეს იღებდენ ზევით მოხსენებულ ცივის მეპატრონე სოფლები; კახეთში გაღმა-მხრის სოფლები: ნაფარეული, ფშაველი, შილდა და ყვარელი კავკასიონის მთის იალალებიდგან. დღეს ესენი „ლესნიჩის" ხელში არიან. არ შემიძლიან ერთი სცენით არ დავაბოლოვო ეს საბალახეთ მფლობელობის საქმე. მე დავესწარ ერთ ცივის იალალის მეპატრონე სოფელში ოლქის სასამართლოს წევრის გამოძიებას. აქ ორმოცამდის კახეთის და კუხეთის ცივის მეპატრონე სოფლელები იყვნენ დაბარებულნი, რომ ეჩვენებინათ: ჰქონდათ თუ არა აზნაურთ დ—ებს მონაწილეობა იმ სოფლის მთაში, ტყეში და იალალში. უნდა აჩვენებდა, რომ საბალახეს სოფლის კაცებს ვაძლევდით, როცა მაგათ იალალზე გვედგაო და აზნაურები არ გვინახამს.—გაყოფის ანუ საბალახოს განაწილების კითხვაზედ ერთმა მოხუცმა შემდეგი ჩვენება მისცა წევრს.

— როცა მებალახენი მოჰრეკდენ საბალახეში აღებულ საქონელს, როგორ ჰყოფდენ? ჰკითხა წევრმა.

— როგორ და კომლზე ანაწილებდენ, შენი ჭირიმე—სამუგზურეს მებალახენი იღებდენ... როგორც ჩვეულება გვქონდა, შენი ჭირიმე, ისე.

— აზნაურებს რას აძლევდენ?

— რამდენი კომლიც იყვნენ—იმ რიგზე მაგათაც აძლევდენ.

— ოცი რომ ყოფილიყო მოკრეფილი.

— ერთი მაგათ ერგებოდათ, შენი ჭირიმე.

— ასზე?

— ხუთი ბატონს, ანგარიშის რიგზე, შენი ჭირიმე.

— ხუთზე? ეჰ, შე დალოცვილო, ხუთიდან მაგათ რა უნდა რგებოდათ? იმას მოხელე და ქედხუდა კაცები შესჭამდენ ხოლმე,—გაათავა თითქმის გაჯავრებულმა გლეხმა.

ამასთან არ შემიძლიან ბოლოს არ დავძინო, რომ საქონლის გატარების დროს ერთი დღე და ცოტა მომეტებულის ძოვნას საქართველოში ვერავინ დაუშლიდა და თუ დააგვიანებდა რომელსამე ადგილს, მაშინ „ბინა" დაწესებულ საბალახეს იხდიდა. ქიზიყელ მწყემსებს გზაზე ერთი და ორი დღით გარე-კახეთის სათემო მინდორზე ძოვებას—არვინ უშლიდა.

შაქრო.

ს. რუის-პირი.

*) უსათემო ტყეოდ სოფელი არ იქნებოდა და, როცა ეს ტყე საჭმელს დაისხამდა,—თუ იმ სოფლისვე მეღორეები დასდგებოდენ ბინას, ხომ კარგი, თუ არა და სხვა სოფლის მეღორეები მოვიდოდენ. აქაც დასწრობა იყო და გარეულ მეღორეებს რო დაესწროთ, შინაურები სხვაგან მიდიოდენ იოლს. საბალახე კი ყველგან ერთი და იგივე ჰხდებოდათ.

რუსეთის ქვა-ნახშირის წარმოებამ აიწიოს. ასე თუ ისე—ეს საგანი მოკლეს ხანში უნდა გადასწყდეს სამინისტროში.

—

სახალხო განათლების მინისტრს გამოუთხოვია 100,000 მან. ციმბირის უნივერსიტეტის შენობის დამთავრებისათვის.

—

საქიმო დეპარტამენტის წინადადების გამო, სახალხო განათლების სამინისტროს გადაუწყვეტიაო, როგორც გაზ. „რუსკი კურიერი“ იწერება, მოახდინოს სანიტარული რევიზია რუსეთის ყველა სასწავლებლებში, რომ გამოიკვლიოს რამოდენს წილს მოსწავლე ახალ-გაზდობისას აქვს ფიზიკური ნაკლულევანება.

—

ამავე გაზეთის სიტყვით, ახალის სავაჭრო წესდების შემდგენელ კომიტეტის მუშაობა წინ იწევსო. ფინანსთა და იუსტიციას მინისტრებს წარუდგენიათ, ამ საგნის შესახებ, სახელმწიფო რჩევაში ახალი პროექტი სათამასუქო წესისა. ფინანსთა სამინისტროს წარუდგენია აგრეთვე სავაჭრო საწყობთა გამართვის პროექტი. ამ საგნებთან ერთად განიხილება ზომა და დადგინება—რა წესით უნდა განაღდებულ იქმნას თამასუქი.— ახალი პროექტი სამკვიდროებზე უკვე განირჩა და გადასწყდა; განირჩევა აგრეთვე მოკლეს ხანში პროექტი კოტრობის თაობაზედ.

ტელეგრამები

(„ჩრდილოეთის სააგენტოსი“)

დეკემბრის 14.

პეტერბურგი. მირონოვიჩის გამტყუნების შემდეგ, სარა ბეკერის მკვლელობაში, გავრცელდა ტყუილი ხმები, რომ ბეზაკი გამოტყდაო, ვითომც ის იყოს მკვლელი; მოსკოვში-კი მკვლელობა დაიჩემა ფრანსიელმა მარესიმ—19 წლის ლატაკმა და უგუნურმა პირმა, რომელსაც უფიქრია, რომ ამით გავითქვამ სახელსაო.

სტამბოლი. კარანტინის მაგივრად იმ გემებზედ, რომელნიც შავი ზღვიდამ მიდიან, დაწესდა 24 საათის ზედამხედველობა; შავი ზღვისაკენ მიმავალი გემები-კი სანიტარულის მხრით უნდა იქმნენ გასინჯულნი.

ცნობანი

საავადმყოფოს დირექტორი ბ-ნი ევრმიშევი ამით აცხადებს, რომ ქ. თბილისის მოქალაქეთა მიერ გარეშე მოსიარულე ავადმყოფთათვის დაარსებულს საავადმყოფოში 1866 წლის აპრილის 4-ის მოსაგონებლად შემოღებული არის მცხოვრებთა შელავათისათვის ღამღამობით მორიგად ყოფნა ბბ. ექიმთა და ბებიათა.

ექიმები:

არუთინიანი, ორშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით.

კორონა, სამშაბათობით და შაბათობით.

მელიქ-ფარსადანოვი, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

ბებიები:

ფილჩაკოვისა, სამშაბათობით.

ბაბინოვისა, ორშაბათობით, და პარასკევობით.

სტეფანოვისა, ოთხშაბათობით და შაბათობით.

ლოქშისა. ხუთშაბათობით და კვირაობით.

მაზანდა

ხორაგისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელდა-ხელ 1 დეკემბრიდამ 16 დეკემბრამდე 1885 წ.

გამომცხვარი პური რუსეთის ფქვილისა—	—1	გირ.	5 კ.
აქაურის ფქვილისა: პირველის ხარისხისა—	—1	გ.	2½
მეორისა— —	—1	გ.	2 კ.
იმავე ფქვილ. თონეში გამომცხვარი:			
პირველი ხარისხის	—1	გ.	4½
მეორისა— —	—1	გ.	3 კ.
მესამისა— —	—1	გ.	2½
ჯვარის-მამი პური:			
პირველი ხარის. ლავაში	1	გ.	4½
მეორის ხარის. ლავაში	1	გ.	3½
მესამისა — —	—1	გ.	3 კ.
ძროხის ხორცი:			
პირველის ხარისხისა	—1	გ.	7 კ.
მეორისა— —	—1	გ.	6 კ.
სუკი . . .	—1	გ.	14 კ.
ცხვრის ხორცი	—1	გ.	7 კ.
ღორის ხორცი:			
პირველის ხარისხისა	—1	გ.	7 კ.
მეორისა— —	—1	გ.	6 კ.

განცხადებანი

ინგლისის მაღაზია

Maison de confiance

შეადარეთ ჩვენი ჩაი	მოსკოვის ჩაის
1 მ. 10 კ.	1 მ. 40 კ.
— — 1—20	— — 1—60
— — 1--40	-- — 1—80
— — 1--60	— — 2—,,
— — 1—80	— 2 — 50
საუკეთესო 2—,,	— 3 — ,,

იქვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რევოლვერები, კრაოტები, ჭურჭელი, ჩაიდნები, გასალესები, დანები, კოვზები, ტაშტები, კალმები, ქაღალდი, შოკოლადი, კაკაო, კანფეტები, მურაბები, მაგნეზია, უნაგირები, კლეონკაწინდები—კაცისა და ქალისა, ხელ-სახოცები, მაკინტოშის კალენკორი—სულ ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მაღაზიაში.

ვინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთიდამ 1,000 მანეთამდინ საქონელს გამოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ იხდის. (100—53)

ახლად გახსნილი საწყობი

პურის სპირტის

და

დაწმენდილი არაყისა

კანტორა ვლადიკავკაზის სვიატო-ტროიცკის არაყის ქარხნისა შთამოკავლობითი საპატიო მოქალაქეთა ივანე ადამის ძის **ფორაქოვისა** და დავით ადამის ძის **სარაჯოვისა** ამით აცხადებს, რომ ოქტომბრის 1-დამ გაიხსნა სანარდო საწყობი პურის სპირტისა და დაწმენდილი არაყისა ქ. თბილისში, თამამშოვის ქარვასლაში, ერევნის მოედანზედ, ალელოვის კანტორის გვერდით.

საწყობში არის მრავალ-გვარი პურის სპირტი: კოფეინისა, ლაკისა, ლიკიორისა და აბსოლიუტური ალკოჰოლი; აგრეთვე არაყები: დაწმენდილი, სასუფრო, დისტილატი და სამეფო არაყი საუკეთესო თვისებისა. სპირტი და დაწმენდილი არაყი ამ საწყობისა ისყიდება თვით **დეპოში, დ. სარაჯოვის დიდს ახალს სახლებში** და ყოველ თბილისელ ცნობილ ვაჭრებთან. ჭურჭლეია ერთ-ვედროიანია, ½ ვედროიანი, $^1/_{10}$, $^1/_{16}$, $^1/_{20}$, და $^1/_{40}$-ვედროიანი, ეტიკეტით და საწყობის ბეჭდით. «მარკა»: „Владикавказскій Свято-Троицкій вино-куренный заводъ изъ Тифлисскаго оптоваго склада“. ამავე ადგილებში გაიყიდება სპირტი და არაყები წვრილ-წვრილად 3 ვედრომდე 1, ½, და ¼-ვედროიანი ჭურჭლით საწყობის ფასზედ.

ფასები საზოგადოდ ზომიერია; შემოგვეთიელს სპირტს და არაყებს საწყობი თითონ ჩააბარებს შემომკვეთელს მოცემული ადრესით.

ქალაქს-გარეშელთ უნდა თავიანთი მოთხოვნილება შემდეგის ადრესით გამოგზავნონ:

Въ Тифлисъ, въ оптовой складъ хлѣбнаго спирта Ив. Ад. Поракова и Дав. Зах. Сараджева, на Эриванской площади, №1. (15—4)

საგლობუსო **M. TURNOH & Co. PATENT GLOBE POINTED PEN** კალმები

რომლებითაც შეიძლება წერა სულ მსხვილ, უსუფთაო ქაღალდზე. ერთად ერთი სააგენტო ინგლისის მაღაზია. იქვე აუარებელი სხვა-და-სხვა გვარი კალმები ყოველის «ხელისათვის»—25% იაფად, ვიდრე სხვაგან. იქვე: მელანი, ქაღალდი, კანვერტები, რვეულები, ლაქი, კარანდაში, პენალი, კალმები, ბუმაჟნიკები, პორტ-სიგარები, ალბომები, რამკები, მაკრატლები, სამართებლები, სანთელი, სალესი, ცარაშკები ჭურჭლის საწმენდად (ბორაკსი) თეთრეულისათვის, პატარა ხალები იატაკისათვის, კლიონკები, ტახტები, სავარძლები, სარკეები, სავარცხლები, ბეზმენი, ზარები, ბინოკლები რულეტკები, ვატერპასები, მზის-საათები, კომპასები, ტერმომეტრები, მეწკვები, ჩემსები, მაგნიტები, სვისტოკი, პომოჩი, ქამრები, სარტყლები, პრობკები, საპრობკეები, კრანები, ფილტრები, შროტკები, თავისა; ტანისამოსისა, ცხენისა და პატენტიანი მაკინტოშები, კრავები, საქმიო ქაღალდი ვატერ-კლოზეტისათვის და სხვ. და სხვ.

პატაუკი—20 კ. (100—27)

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на 1885 годъ

на большую ежедневную, политическую, общественную и литературную газету.

„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“.

ГОДЪ ШЕСТОЙ.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

Съ доставкою въ Москвѣ:		Съ пересылкою въ города:	
На 12 мѣс. 8 р. 50 к.	На 6 мѣс. 4 р. 50 к.	На 12 мѣс. 9 р. — к.	На 6 мѣс. 5 р. — к.
„ 11 „ 8 „ — „	„ 5 „ 3 „ 90 „	„ 11 „ 8 „ 50 „	„ 5 „ 4 „ 60 „
„ 10 „ 7 „ 50 „	„ 4 „ 3 „ 25 „	„ 10 „ 8 „ — „	„ 4 „ 3 „ 70 „
„ 9 „ 6 „ 75 „	„ 3 „ 2 „ 50 „	„ 9 „ 7 „ 40 „	„ 3 „ 2 „ 75 „
„ 8 „ 6 „ — „	„ 2 „ 1 „ 90 „	„ 8 „ 6 „ 70 „	„ 2 „ 2 „ — „
„ 7 „ 5 „ 25 „	„ 1 „ 1 „ — „	„ 7 „ 5 „ 90 „	„ 1 „ 1 „ 10 „

За границу: на 12 м. 18 р., на 6 м. 10 р., на 3 м. 5 р. 50 к., на 1 м. 2 р. 20 к.

Подписка принимается въ конторѣ изданія: Москва, Москворѣцкій мостъ, домъ Н. П. Ланина; въ извѣстныхъ книжныхъ магазинахъ Москвы, С.-Петербурга и другихъ городовъ и въ Парижѣ - *Rue Clément, 4, Adam* и въ коммиссіонерской конторѣ *Agence Slave, Place de l' Opéra, № 4-й.*

Г.г. иногородніе благоволятъ адресоваться преимущественно въ контору изданія

„РУССКІЙ КУРЬЕРЪ“

Редакторъ-Издатель Н. П. ЛАНИНЪ.

(3—2)

Доз. ценз. Тифлисъ, 14 Декабря 1884 г. სტამბა არ. ქალანდაძისა და ამხ. გამომცემელი გ. ქართველიშვილი. რედაქტორი ი. მაჩაბელი.